

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ
29 Гж бр. 3110/16
09.03.2017. године
Н и ш

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, у већу састављеном од судија Марине Ђукић, председника већа, Соње Симоновић – Стојановић и Невене Благојевић, чланова већа, у правној ствари тужиле М.П. из К., коју заступа пуномоћник Игор Јањић, адв. Из Ниша, против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради накнаде штете, вредност предмета спора 1.000.000,00 динара, одлучујући о жалбама странака изјављеним против пресуде Вишег суда у Прокупљу П бр.14/16 од 14.11.2016. године, у седници већа одржаној дана 09.03.2017.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиле М.П.из К. и туженог Републике Србије, Министарство правде, и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Прокупљу П бр.14/16 од 14.11.2016. године, у ставу **првом**, у одбијајућем делу става **другог**, којим је одлучено о накнади штете на име претрпљених душевних болова због губитка блиског лица, као и на име претрпљеног страха и душевних болова због повреде угледа и части и у ставу **четвртном** изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ иста пресуда у ставу **другом**, тако што се тужиљи преко досуђеног износа на име накнаде штете за претрпљене душевне болове због смрти блиског сродника – рехабилитованог лица, досуђује још и износ од 100.000,00 динара, док се од досуђених 400.000,00 динара до траженог износа од 3.000.000,00 динара, тужбени захтев тужиле **ОДБИЈА** као неоснован и у ставу **трећем** изреке тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србије, Министарство правде да тужиљи М.П. из К. накнади трошкове парничног поступка у износу од 78.100,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде под претњом принудног извршења.

Образложење

Првостепеном пресудом, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље па је обавезана тужена да тужиљи на име накнаде штете за претрпљене душевне болове због смрти блиског сродника – рехабилитованог лица, пок. А.Н. исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 14.11.2016.године као дана пресуђења па до коначне исплате. Ставом другим изреке одлучено је да је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиље преко досуђеног новчаног износа од 300.000,00 динара па до траженог износа од 3.000.000,00 динара на име претрпљених душевних болова због губитна блиског лица као и на име претрпљеног страха у износу од 500.000,00 динара и душевних болова због повреде угледа и чиаста у износу од 500.000,00 динара, а све са законском затезном каматом од дана пресуђења па до коначне исплате. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 66.600,00 динара. Ставом четвртим изреке одбијен је као неоснован захтев тужиље за ослобађање од плаћања судских такси у овој правној ствари.

Против наведене пресуде жалбу су благовремено изјавили тужиља побијајући је у ставу другом и четвртм изреке, са предлогом да се у побијаним деловима првостепена пресуда преиначи у складу са жалбеним наводима и тужени побијајући је у ставу првом и трећем изреке, са предлогом да се иста преиначи у смислу жалбених навода.

Испитујући побијану пресуду, сходно одредби чл. 386. Закона о парничном поступку („Службени Гласник РС“ бр. 72/11, 49/13, 74/13 и 55/14), Апелациони суд је нашао:

Жалба тужиље је делимично основана.

Жалба туженог је неоснована.

Првостепени суд у спроведеном поступку и побијаној пресуди није учинио ни једну битну повреду одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 1 до 3, 2, 5, 7 и 9. ЗПП, на које повреде Апелациони суд, као другостепени суд, пази по службеној дужности.

Правилно је и потпуно првостепени суд утврдио чињенично стање да је решењем Вишег суда у Прокупљу Рех бр.7/14 од 15.07.2015.године усвојен захтев за рехабилитацију пок. А.Н., бив из М., Општина К., рођеног 1895.године и утврђено је да је исти лишен живота без судске или административне одлуке, судске или административне одлуке војних и других југословенских органа, па су без дејства и одговарајуће правне последице ове повреде које се огледају у касније донетим одлукама којима се конфискује имовина истог и истовремено је одлучено да се пок. А.Н. сматра неосуђиваним. Наведено решење је потврђено одлуком Апелационог суда у Нишу 29 Рех.ж. 148/15 од 08.12.2015.године. Сада пок.А.Н. био је отац овде тужиље, одрастао је у имућној породици а касније формирао своју породицу и имао шесторо деце. Почетком другог светског рата пок.А. није имао учешћа ни у једној војној формацији

али су његова два старија сина пришла четничком покрету и његов средњи син је нестао током рата, а старији је остао у овом покрету до краја рата, након тога се предао послератним властима и неко време провео у затвору. Иначе, цела фамилија Н. је била политички и идеолошки наклоњена Равногорском покрету. Тужиља је четврто дете у породици њених родитеља, рођена је 02.02.1926.године и живела је у домаћинству својих родитеља до 1947.године, када се удала и преселила у породичну кућу свог супруга у селу И. Дана 15.05.1945.године, у породичну кућу Н., у први сумрак су упали партизани, ушли су у собу у којој је лежао сада пок.А. и један од војника је опалио пушком након чега је метак пробио под а пок.Александра су извели из куће. У том моменту, у кући се налазила тужиља са осталим укућанима. Сутрадан су укућани тражили пок. А. по пољу сматрајући да је можда убијен али га нису пронашли и тек касније су сазнали да су га партизани мучили и убили у неком забрану. Након убиства пок.А., целокупна имовина породице како покретна тако и непокретна конфискована је од тадашње власти. Тужиља је у време када јој је отац погубљен имала 18 година и живела је у кући са родитељима. Након очеве смрти њена мајка је била болесна па је она водила бригу како о мајци тако и о млађем брату и сестри. Није присуствовала сахрани свог оца али је очев гроб посетила 20 дана по сахрани а и касније је редовно одлазила и одржавала гробно место. Последице овог догађаја је осећала током целог живота, како у виду страха и душевних болова, јер је присуствовала самом догађају у којем јој је отац убијен, тако и због тога што је тај догађај трајно обележио њен живот јер није могла да нађе запослење пошто је од окружења третирана као дете народног непријатеља. Комисији за рехабилитационо обештећење се, дана 05.02.2016.године, обратила са захтевом за накнаду нематеријалне штете, а њен захтев је одбијен као неоснован.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиље и одлучио као у ставу првом изреке, применом чл. 26 ст.2 Закона о рехабилитацији и чл.200 ЗОО, са разлога што је тужиља претрпела нематеријалну штету услед смрти рехабилитованог лица, њеног пок.оца А.Н.

На овако правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно нашао да тужиљи припада право на накнаду нематеријалне штете, али је у погледу висине нематеријалне штете, дошло до погрешне примене материјалног права.

Наиме, Апелациони суд налази да је првостепени суд у наведеној чињеничној и правној ситуацији, правилно закључио да тужиља, као дете рехабилитованог лица, има право на накнаду нематеријалне штете због душевних болова које су претрпели услед смрти свог оца. Предложени докази и стање у списима предмета не наводе на другачији закључак.

Жалбени наводи тужене да тужиља нема право на накнаду нематеријалне штете коју потражују у

овом спору, јер се ради праву које се признаје само лицима, односно деци рехабилитованих лица, која су била лишена родитељског старања, су без утицаја на правилност и законитост побијане пресуде. Исти представљају сопствено виђење стања ствари тужене, као и сопствено тумачење законских прописа, понављање навода из првостепеног поступка, а што је већ правилно цењено од стране првостепеног суда. Све битне чињенице за пресуђење ове правне ствари, првостепени суд је утврдио на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка.

Наиме, одредбом чл. 21. ст.1 Закона о рехабилитацији („Сл. Гласник РС“ бр. 92/2011) прописано је да право на рехабилитационо обештећење имају и брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица у складу са чл.26 ст.4 овог закона, а којим је прописано да ово право припада наведеним лицима уколико је између њих и рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота.

Сходно наведеним законским одредбама, тужиља има право на накнаду нематеријалне штете због душевних болова које је претрпела поводом смрти свог оца. Жалбени наводи тужене којима се тврди супротно, у конкретном случају су цењени као неосновани, обзиром да је тужиља у време када се десио догађај у којем су њеног оца погубили партизани била пунолетна, пре тога је живела у заједници са својим родитељима и присуствовала је самом догађају.

Како првостепени суд у свему правилно цени правни основ и природу одговорности тужене у конкретној правној ствари, то правилно налази и да је иста у обавези да тужиљи накнади нематеријалну штету насталу поводом смрти њеног оца, као рехабилитованог лица. Такође, неосновано тужени оспорава висину досуђене накнаде нематеријалне штете, као превисоко одмерену.

Међутим, основани су жалбени наводи тужиље којима се оспорава досуђени износ накнаде нематеријалне штете, као прениско одмерен.

Наиме, на правилно утврђено чињенично стање првостепени суд је погрешно применио материјално право, у смислу чл. 200. ЗОО, јер је износе накнаде нематеријалне штете која припада тужиљи због претрпљених душевних болова поводом смрти њеног оца, прениско одмерио, те је било потребно исте преиначити и одмерити тужиљи правичну накнаду нематеријалне штете као у изреци ове пресуде. Накнада нематеријалне штете, као облик отклањања штетних последица, састоји се у исплати суме новца, као сатисфакцији за претрпљену нематеријалну штету, да би се код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре штетног догађаја, у мери у којој је то могуће, а за патње и болове које је трпео.

Одредбом чл.200 ЗОО прописано је да ће за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству. Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу ком служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Правилном применом одредбе чл.200 ЗОО, у вези са чл.232 ЗПП, а имајући у виду све објективне и субјективне околности конкретног случаја, као и врсту повреде, те посебно присуство тужиље у време одвођења и погубљења њеног оца и душевне болове које је због тога трпела у том тренутку и касније током живота, Апелациони суд налази да би се сврха накнаде штете могла постићи са већим износом накнаде од износа досуђеног у првостепеној пресуди. Сходно наведеном, примерена накнада за претрпљене душевне болове поводом смрти свог оца, за тужиљу, по оцени овог суда, представља износ од 400.000,00 динара. Овим износом пружа се адекватна сатисфакција тужиљи за нанету штету, имајући у виду значај повређеног добра и циљ коме накнада треба да послужи, а при том се не погодује тежњама које нису у складу са циљем накнаде штете. На наведене износе тужиљи припада и законска затезна камата почев од 14.11.2016. године, као дана пресуђења, у складу са чл.277 ЗОО.

Неосновани су жалбени наводи тужиље којом побија првостепену пресуду у ставу четвртом изреке, обзиром да је суд правилно ценећи опште имовно стање тужиље, правилно одлучио када је одбио њен захтев за ослобађање од плаћања судских такси, а све у складу са одредбама чл.10 ст.1 Закона о судским таксама и чл.168 ЗПП.

Сходно томе, Апелациони суд је одбијајући жалбе странака одлучио као у ставу првом и четвртом изреке применом чл.390 ЗПП и уважавајући жалбу тужиље у делу којим побија одлуку о висини досуђене накнаде нематеријалне штете, у смислу чл.394 ст.1 тач.4 ЗПП, отклонио недостатке првостепене пресуде и одлучио као у ставу другом изреке ове пресуде, док је са вишком преко досуђеног а до траженог износа на име накнаде нематеријалне штете, тужиља одбијена, као у наведеном ставу изреке ове пресуде.

Како је наведено преиначење у конкретном случају довело до друге вредности спора, самим тим је дошло и до примене другог тарифног броја Таксене тарифе, па је сходно чл.165 ст.2 ЗПП, тужена обавезана да тужиљи накнади трошкове поступка и то на име састава тужбе од стране адвоката износ од 6.000,00 динара, на име заступања од стране адвоката на 2 одржана рочишта износ од по 7.500,00 динара,

на име таксе за тужбу износ од 39.300,00 динара и одлуку износ од 17.800,00 динара, што укупно износи 78.100,00 динара.

Са изнетих разлога, одлучено је као у изреци ове пресуде.

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, дана 09.03.2017.године, 29 Гж бр. 3110/16

Записничар,

Миљана Поповић Ђурић

Председник већа-судија

Марина Ђукић

Судија известилац

Соња Симоновић Стојановић